

Warszawa, dn. 26 maja 2022 r.

Sz. P.
Senator Kazimierz Kleina
Przewodniczący Senackiej Komisji
Budżetu i Finansów Publicznych

Szanowny Panie Senatorze,

Reprezentujemy Fundację Avalon – działającą od ponad 15 lat organizację pozarządową, **jedną z największych w Polsce wspierających osoby z niepełnosprawnościami**. Jesteśmy także organizacją pożytku publicznego, która cieszy się ogromnym zaufaniem polskich podatników, od ponad 3 lat zajmując w **Polsce drugie miejsce pod względem wpływu z 1% podatku**. Przede wszystkim dzięki środkom pochodzącym z tego źródła realizujemy bezpośrednią pomoc indywidualną ponad 12 tysiącom naszych podopiecznych – osób z niepełnosprawnościami i przewlekle chorych. Także dzięki tym środkom aktywnie działamy na rzecz zmiany postrzegania niepełnosprawności w Polsce, edukujemy, prowadzimy kampanie społeczne, burzymy stereotypy i walczymy z dyskryminacją osób z niepełnosprawnościami.

Panie Senatorze, chcielibyśmy Pana gorąco prosić o zwrócenie uwagi na ważny społecznie aspekt uchwalonej przez Sejm i procedowanej obecnie w Senacie ustawy zmieniającej przepisy dotyczące podatku dochodowego od osób fizycznych. Jest to niewątpliwie projekt, który **będzie miał wpływ na życie ogromnej większości Polaków** i z tej perspektywy zasługuje na szczególnie wnikliwą analizę.

Wątek, na który chcemy ze swojej strony położyć nacisk, to **regulacje dotyczące „odpisu” 1% podatku dla organizacji pożytku publicznego**. Przepisy te bezpośrednio wpłyną na tysiące polskich OPP realizujących niezliczoną gamę zadań publicznych, a także – na co szczególnie chcemy zwrócić uwagę – na codzienność ponad 100 tysięcy podopiecznych największych organizacji, w głównej mierze **osób z niepełnosprawnościami i przewlekle chorych, tak dorosłych jak i dzieci, osób znajdujących się w szczególnie trudnej sytuacji życiowej, społecznej i materialnej**. Jest to grupa społeczna, której Fundacja Avalon poświęca większość swojej działalności i bardzo chcielibyśmy, by tej właśnie grupy osób nie pozbawiać względnego poczucia bezpieczeństwa i nadziei, by nie dokładać im kolejnych przeszkód w i tak już niełatwej sytuacji, w jakiej się znajdują.

Z tego właśnie powodu od kilku tygodni prowadzimy starania o **dostrzeżenie problemów tej grupy osób podczas ustalania nowych zasad naliczania podatku dochodowego od osób fizycznych**. Zmiany wprowadzone najpierw w ramach tzw. Polskiego Ładu, a teraz uzupełnione przez właśnie procedowane w Senacie przepisy, polegające na znaczącym podniesieniu kwoty wolnej od podatku, a także obniżające stawkę PIT z 17% do 12% w progu podatkowym 120 tys. zł., mogą być dla ogromnej części Polaków podatkowym udogodnieniem. Szacunki Ministerstwa

Fundacja Avalon – Bezpośrednia Pomoc Niepełnosprawnym

Dane kontaktowe:

ul. Domaniewska 50A
02-672 Warszawa
Tel. 22 266 82 36, 666 324 328
E-mail: kontakt@fundacjaavalon.pl

Dane rejestrowe:

ul. Michała Kajki 80/82/1
04-620 Warszawa
NIP 952 20 21 000, KRS 0000270809
Nr rach.: 16 1600 1286 0003 0031 8642 6150

fundacjaavalon.pl

Finansów wskazują, iż na zmianach zyska ponad 13 mln Polaków, z czego ogromna część w ogóle przestanie odprowadzać podatek PIT.

Negatywną konsekwencją tego stanu rzeczy będzie to, że **osoby te stracą możliwość odprowadzenia 1% podatku dla wskazanej przez siebie organizacji pożytku publicznego**. Mechanizm ten cieszy się w Polsce niesłabnącą popularnością, tylko w roku 2021 na konta organizacji społecznych trafiło ponad 970 mln złotych, które umożliwiły tym organizacjom realizowanie całej gamy zadań pożytku publicznego. Dzisiejsza polska rzeczywistość byłaby zupełnie inna, gdyby nie środki rokrocznie przekazywane OPP. Co więcej – mechanizm ten stanowi **jeden z filarów niezależności społeczeństwa obywatelskiego w Polsce**. O przeznaczeniu 1% podatku decyduje podatnik, wskazując organizację i cel na jaki środki mają zostać wykorzystane. Jest to autonomiczna decyzja, której w żaden sposób nie kontrolują, ani nie narzucają politycy czy urzędnicy. Realnie to obywatele Rzeczypospolitej decydują o swoim zaangażowaniu w rozwiązywanie palących i istotnych dla społeczeństwa problemów przez organizacje, które swoim doświadczeniem i działaniami pokazały, że doskonale wiedzą, jak te problemy rozwiązywać, pomagając w tym zakresie organom publicznym.

Obecne zmiany podatkowe spowodują jednak **znaczny spadek środków, które trafią na konta organizacji pożytku publicznego**. Już w przyszłym roku, kiedy po raz pierwszy będzie można przekazać 1% podatku wg nowych zasad, wg szacunków Ministerstwa Finansów **ubytek ten w skali kraju będzie wynosił blisko 200 mln złotych** – teoretycznie o tyle mniej OPP otrzymają środków, niż miałyby to miejsce w myśl obowiązujących przed Polskim Ładem przepisów. W kolejnych latach ta różnica ma rosnąć, by w roku 2031 przekroczyć poziom 300 mln złotych.

Ten stan rzeczy skłonił naszą Fundację, ale także aktywne środowisko osób z niepełnosprawnościami oraz rodziców dzieci z niepełnosprawnościami, do podjęcia starań o dostrzeżenie problemu. Efektem kilkumiesięcznej kampanii, prowadzonej m.in. przez Fundację Avalon, była najpierw obietnica ze strony premiera RP, że problem zostanie rozwiązany a straty organizacji zrekompensowane, a potem – **pierwsze wersje przepisów regulujących zasady udzielania takiej rekompensaty**.

Od początku, kiedy tylko pojawiła się możliwość aktywnego uczestnictwa w pracach nad tymi przepisami, staraliśmy się pomóc w tym, by były one dla wszystkich jak najlepsze. W pierwszej kolejności włączyliśmy się w proces konsultacji publicznych prowadzonych przez Ministerstwo Finansów. W ich ramach złożyliśmy na ręce Ministra **rozbudowane stanowisko dotyczące ówczesnie proponowanego brzmienia przepisów**. Zakładały one ustalenie rekompensaty jako różnicy pomiędzy corocznie indeksowaną wysokością zbiórki 1% podatku w roku 2022, a następnie rozdzielenie tej rekompensaty między organizacje proporcjonalnie, wg ich udziału w całości zbiórki 1% podatku przez wszystkie OPP. Nie było to rozwiązanie idealne, nasza Fundacja wskazała szereg aspektów wartych przemyślenia i regulacji. Niestety, **wszystkie uwagi i wnioski naszej Fundacji zostały przez stronę rządową odrzucone**. Natomiast do Sejmu trafił, już po konsultacjach, **projekt całkowicie inny, niż wersja przepisów omawiana w czasie konsultacji**. Co więcej – nowe wersje zapisów wzbudziły o wiele więcej zastrzeżeń i kontrowersji, niż pierwotna, rządowa propozycja. Otóż bowiem w wersji z początku prac w Sejmie podział proporcjonalny stał się tylko jednym z trzech możliwych sposobów podziału środków z rekompensaty. Drugim sposobem był otwarty konkurs ofert, a trzecim – bliżej nieokreślony „inny sposób podziału wskazany przez Radę Działalności Pożytku Publicznego”. Podziału środków między te trzy ścieżki rozdzielenia rekompensaty miał dokonać uznaniowo Minister Finansów w porozumieniu z Przewodniczącym Komitetu ds. Pożytku Publicznego.

Fundacja Avalon – Bezpośrednia Pomoc Niepełnosprawnym

Dane kontaktowe:

ul. Domaniewska 50A
02-672 Warszawa
Tel. 22 266 82 36, 666 324 328
E-mail: kontakt@fundacjaavalon.pl

Dane rejestrowe:

ul. Michała Kajki 80/82/1
04-620 Warszawa
NIP 952 20 21 000, KRS 0000270809
Nr rach.: 16 1600 1286 0003 0031 8642 6150

Taki projekt, zupełnie zresztą odbiegający od wersji z konsultacji społecznych, wzbudził sprzeciw bardzo szerokiego środowiska organizacji pożytku publicznego. **Uznaniowy charakter rozdziału rekompensaty w sposób oczywisty godzi w niezależność całego mechanizmu odpisu podatkowego na rzecz OPP.** Jeżeli o części swojego podatku decyduje podatnik, to dlaczego rekompensata powodowana tym, że części podatników odbiera się to prawo – ma być subiektywnie dysponowana przez urząd centralny?

To był przekaz, z jakim udało się przedstawicielom Fundacji Avalon wystąpić przed Sejmową Komisją ds. Finansów Publicznych. Staraliśmy się albo przywrócić pierwotną wersję przepisów i wrócić do rozdziału proporcjonalnego – który, choć niedoskonały, ma jednak tę zaletę, że powiązany jest z decyzjami podatników (taką poprawkę w Komisji złożyła Polska 2050) – albo skłonić Sejm do odejścia od skomplikowanego mechanizmu rekompensaty i zastosować rozwiązanie prostsze, zaproponowane przez posłów Koalicji Obywatelskiej, jakim jest podniesienie wysokości odpisu do poziomu 1,5%.

Niestety, poprawki posłów proponujące jedną i drugą możliwość, zostały przez Sejm odrzucone. Strona rządowa wprowadziła do mechanizmu nieznaczne korekty, nie wpływające realnie na istotę przyjętego modelu i w ten sposób powstała wersja ustawy, która teraz procedowana jest w Senacie.

Obecnie w zaproponowanych przepisach mamy **tylko dwie ścieżki, jakie może wybrać minister finansów decydując o sposobie rozdysponowania rekompensaty.** Pierwsza to podział proporcjonalny, druga – otwarty konkurs ofert, opracowany we współpracy z Radą Działalności Pożytku Publicznego. Co więcej – wprowadzono ograniczenie minimalnego udziału, jaki każda ze ścieżek może stanowić w całości rekompensaty, ustalając to minimum na poziomie 30%. Oznacza to, że jeśli jedna ze ścieżek zostanie określona na tym właśnie poziomie, drugą musi zasilić cała pozostała część rekompensaty, czyli 70%. Oczywiście stosunek ten może kształtować się dowolnie, ale skrajną wartością będzie zawsze proporcja 30 do 70%. **Decyzję o tym uznaniowo podejmie minister finansów, publikując rok rocznie rozporządzenie w tej sprawie.**

Takie rozwiązanie ma szereg wad. **Trudno mówić tu o niezależności środków rekompensaty od decyzji politycznych.** Zasady konkursów są dziś nie do przewidzenia, poza tym trudno jest wyobrazić sobie, jakie konkurs będzie miał przełożenie na spadek wpływów organizacji – konkursy służą do tego, by władze publiczne mogły delegować na organizacje konkretne zadania, nie ma tu mowy o rekompensacie. Sam podział środków między sposoby rozdziału nie ma jasno określonych kryteriów i **trudno jest dziś zakładać, czym konkretnie będzie kierował się minister podejmując decyzję o proporcji.** Trudno też taktować uczestniczącą w procesie Radę Działalności Pożytku Publicznego jako niezależnego partnera reprezentującego organizacje, jeśli członków Rady powołuje przewodniczący Komitetu ds. Pożytku Publicznego (aktualnie wicepremier Piotr Gliński). Na koniec tej wyliczanki wskazać należy rzecz fundamentalną – **ten sposób rozdziału rekompensaty nie daje żadnych gwarancji otrzymania części tego wyrównania tym osobom, którym pomaga nasza Fundacja i inne organizacje pożytku publicznego realizujące tzw. pomoc indywidualną.** Dziesiątki tysięcy osób, w tym w znacznej mierze dzieci, dla których dziś 1% podatku to szansa na leczenie, rehabilitację, wsparcie w codziennych zmaganiach z niepełnosprawnością i trudnymi sytuacjami życiowymi, zostaną pozbawione ogromnej części tego wsparcia i nie będą miały szans na jakąkolwiek rekompensatę. Dla wielu tych osób i rodzin jest to sytuacji dzisiaj niewyobrażalna.

Oprócz wątpliwości natury merytorycznej, **należy zwrócić także uwagę na ryzyko naruszeń przez proponowane przepisy norm zawartych w obowiązujących już w polskim prawie zasad funkcjonowanie organizacji społecznych.**

Fundacja Avalon – Bezpośrednia Pomoc Niepełnosprawnym

Dane kontaktowe:

ul. Domaniewska 50A
02-672 Warszawa
Tel. 22 266 82 36, 666 324 328
E-mail: kontakt@fundacjaavalon.pl

Dane rejestrowe:

ul. Michała Kajki 80/82/1
04-620 Warszawa
NIP 952 20 21 000, KRS 0000270809
Nr rach.: 16 1600 1286 0003 0031 8642 6150

Wdrożenie opartego na konkursach modelu dystrybucji części środków wyrównania, w którym organizacje – niezależnie od straty poniesionej w wyniku zmian w przepisach – nie będą miały gwarancji równego dostępu do tych środków, jest **sprzeczne z wyrażoną w Konstytucji zasadą niedyskryminacji**, ujmowaną tak, że „podmioty podobne mają być traktowane podobnie” – tj. tak samo, według jednakowej miary, z wykluczeniem jakichkolwiek działań dyskryminujących, czy faworyzujących.

Tymczasem, już sam mechanizm konkursu mógłby być bardziej korzystny dla jednych organizacji pożytku publicznego i wykluczający dla pozostałych. Przykładowo, tryb ten będzie zdecydowanie prostszy (pod względem doświadczenia, personelu, zasobów) dla tych organizacji, które korzystając ze środków publicznych (dotacji) już w nim uczestniczyły i dużo trudniejszy (organizacyjnie i finansowo) dla tych, które nie miały z nim dotąd żadnej styczności. Mechanizm, obowiązujący dotychczas **nie wprowadzał żadnych dodatkowych wymogów tego rodzaju** – tj. każda organizacja pożytku publicznego miała podobne szanse na otrzymanie wsparcia w ramach „1% podatku”.

Co więcej - **proponowane rozwiązanie kłóci się z dotychczasowym ratio legis mechanizmu „jednoprocentowego”** – którym jest w szczególności zagwarantowanie wyboru beneficjenta środków podatnikom. Obecna propozycja wprowadza duży zakres dowolności po stronie organów państwa w zakresie dystrybucji środków – ta dowolność istnieje już na poziomie wyboru konkretnego modelu (ścieżki) dystrybucji, ale także w zakresie określenia wysokości puli przeznaczanej pod konkretną ścieżkę i oceny wyników konkursu

Ponadto fakt, że proponowana zmiana pozostawia organom władzy tak znaczną swobodę decyzji co do beneficjentów „wyrównania” i jego wysokości (a zatem pozostaje niejasne, która z organizacji pożytku publicznego środki te faktycznie otrzyma oraz w jakiej kwocie), rodzi obawę, że **projektowane rozwiązanie jest sprzeczne z zasadą przejrzystości i jasności**, która powinna dotyczyć w szczególności przepisów i regulacji podatkowych.

Zasady i warunki przeprowadzenia konkursu ofert, o którym mowa w projekcie ustawy, również nie są jasne. Nowela odsyła w tym zakresie do art. 13 ustawy o działalności pożytku publicznego i wolontariacie – tj. nakazuje stosowanie reguł przyjętych dla otwartego konkursu ofert na realizację zadań publicznych. Jest to tryb, w ramach którego organy administracji publicznej zlecają wykonanie określonych zadań publicznych organizacjom pożytku publicznego. Nie bardzo wiadomo, w jaki sposób i w jakim zakresie tryb ten mógłby zostać wykorzystany na potrzeby wyboru beneficjentów „wyrównania”. Biorąc jednak pod uwagę to, że cele, którym tryb ten aktualnie służy (zlecenie zadania publicznego) są zupełnie odmienne od tych, o których mowa w projekcie, a więc wyrównanie straty powstałej w wyniku zmian w przepisach podatkowych – **proste zastosowanie mechanizmu w celu wyłonienia adresatów środków z „wyrównania” nie może być ani właściwe, ani wystarczające.**

Jak więc widzimy, zaproponowane w obecnie procedowanej ustawie przepisy można uznać za dalekie od doskonałości, negatywnie wpływające na ważną przestrzeń działalności pożytku publicznego, a także rodzące obawy co do sprzeczności z obowiązującym prawem.

Panie Senatorze, z apelem o zmianę podejścia w kwestii tych zapisów zwróciło się do premiera RP p. Mateusza Morawieckiego **grono największych organizacji pożytku publicznego**. Załączamy list otwarty, jaki w tej sprawie skierowany został do Prezesa Rady Ministrów. Jest w nim zawarta skondensowana argumentacja, jaka stoi za ewentualnością podniesienia 1% podatku do poziomu 1,5% - rozwiązaniem prostszym, mniej kontrowersyjnym, uwzględniającym potrzeby podopiecznych organizacji, niezależnym i mającym wpływ na przyszłość całego sektora

Fundacja Avalon – Bezpośrednia Pomoc Niepełnosprawnym

Dane kontaktowe:

ul. Domaniewska 50A
02-672 Warszawa
Tel. 22 266 82 36, 666 324 328
E-mail: kontakt@fundacjaavalon.pl

Dane rejestrowe:

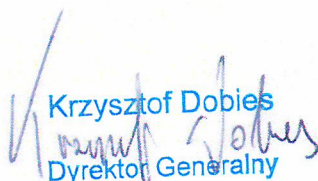
ul. Michała Kajki 80/82/1
04-620 Warszawa
NIP 952 20 21 000, KRS 0000270809
Nr rach.: 16 1600 1286 0003 0031 8642 6150

organizacji pożytku publicznego, oraz - co w naszej ocenie jest równie istotne - w dalszym ciągu budującym społeczeństwo obywatelskie.

Chcielibyśmy prosić Pana Senatora o zwrócenie uwagi na ten wątek w czasie procedowania ustawy przed Senacką Komisją ds. Finansów Publicznych. **W szczególności chcielibyśmy zaproponować wystąpienie przedstawiciela naszej Fundacji w czasie prac w Komisji, celem przedstawienia argumentacji i podjęcia dyskusji dotyczącej skutków procedowanych przepisów.** Prace w Senacie dają szansę, by ponownie skorygować przepisy, a także by przeprowadzić dyskusję o ich konsekwencjach w szerszej debacie publicznej. Być może byłaby możliwość zorganizowania **wspólnej konferencji prasowej** pod auspicjami Komisji, z udziałem senatorów zaangażowanych w prace nad przepisami?

Prosimy Pana Senatora o życzliwość dla naszej propozycji i możliwość zaangażowania w prace prowadzone w Senacie RP. Liczymy na kontakt w tej sprawie.

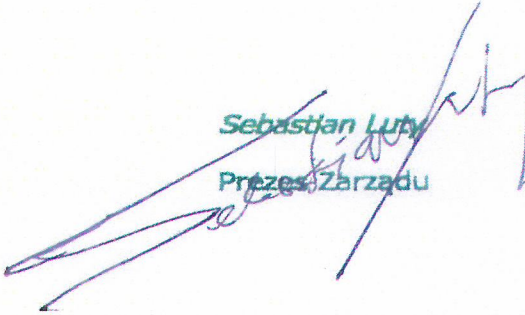
Z wyrazami szacunku,

Krzysztof Dobies
Dyrektor Generalny

CZŁONEK ZARZĄDU

Lukasz Wielgosz

Sebastian Luty
Prezes Zarządu

Do wiadomości:

1. Tomasz Grodzki, Marszałek Senatu RP

2. Jan Filip Libicki, przewodniczący Senackiej Komisji Rodziny, Polityki Senioralnej i Społecznej

Fundacja Avalon – Bezpośrednia Pomoc Niepełnosprawnym

Dane kontaktowe:

ul. Domaniewska 50A
02-672 Warszawa
Tel. 22 266 82 36, 666 324 328
E-mail: kontakt@fundacjaavalon.pl

Dane rejestrowe:

ul. Michała Kajki 80/82/1
04-620 Warszawa
NIP 952 20 21 000, KRS 0000270809
Nr rach.: 16 1600 1286 0003 0031 8642 6150